

SAMPANIS ÉS TÁRSAI KONTRA GÖRÖGORSZÁG (2008): A ROMA GYEREKE KÜLÖN ISKOLAÉPÜLETBEN OKTATÁSA

A 11, roma származású görög kérelmező Aspropyrgos közelében lévő Psari telepen élt. Azt sérelmezték, hogy 2004 és 2005 között általános iskoláskorú gyermekeiket nem vették fel a helyi általános iskolába, valamint hogy az elkövetkező tanévben őket speciális, homogén cigány osztályokba helyezték Aspropyrgos általános iskolájának egy különálló épületében. 2004. szeptember 21-én a kérelmezők más roma szülőkkel együtt felkeresték az iskolaépületet, hogy beírassák gyermekeiket. Elmondásuk szerint a két épület igazgatója elutasította gyermekeik felvételét arra hivatkozással, hogy nem kaptak az illetékes minisztériumtól megfelelő útmutatást. Az iskola igazgatója azt ígérte, hogy amint megkapják a minisztériumi iránymutatást, fel fogják keresni őket, hogy a felvételhez szükséges adminisztratív követelményeknek eleget tudjanak tenni. Ehhez képest a szülőket soha többé nem értesítették a felvételi eljárás folytatásának lehetőségéről.

Az alperes kormány az ügyben arra hivatkozott, hogy a szülők mindössze érdeklődésüket fejezték ki a beiratkozással kapcsolatban, amelyre végül azért nem került sor, mert nem nyújtották be a szükséges dokumentumokat. 2004 novemberében és decemberében az általános iskola munkatársai felkeresték a Psari roma telepet, hogy tájékoztassák a szülőket és rávegyék őket gyermekeik beiskolázására. 2004. szeptember 23-án sor került egy informális találkozóra, amelyen az a döntés született, hogy azokat a gyerekeket, akik az iskolakezdő tanulók életkorával egyidősek, az Aspropyrgos általános iskola meglévő épületeiben kezdetik meg tanulmányaikat, de azok a gyerekeke, akik túlkorosak, nem, számukra külön osztályokat fognak létrehozni, hogy felkészítsék őket a normál tantervű osztályokba történő integrációra.

2005. június 9-én 23 roma gyermek, köztük a kérelmezők gyermekei beiratkoztak a 2005/2006-os tanévre. A Kormány szerint a beiratkozók száma elérte az 54 főt. 2005 szeptemberében és októberében a tanév első napjától kezdve a nem roma szülők tiltakoztak a roma gyerekek felvétele miatt és blokádnak alá helyezték az iskolát, követelve, hogy a roma tanulókat helyezték át egy másik iskolaépületbe. Számos alkalommal a rendőrség közbelépésére volt szükség, hogy megelőzzék a roma tanulókkal szembeni bűncselekmények elkövetését. 2005. október 25-én a kérelmezők- állításuk szerint kényszer hatására- aláírtak egy, az iskola tanárai által előre megírt nyilatkozatot arról, hogy kérik gyermekeik áthelyezését az iskola különálló épületébe.

2005. október 31-étől ezért a tanulók egy külön osztályt kaptak egy másik iskolaépületben, s így az iskolát érintő szülői blokádnak is megszűnt. Három osztályt alakítottak ki egy önkormányzati tulajdonban lévő területre felépített építményben. 2007 áprilisában a roma tanulókat áthelyezték egy másik, aspropyrgosi iskolába.

A roma kérelmezők az egyezmény 1. sz.kiegészítő jegyzőkönyvének 2. cikke (oktatáshoz való jog) az Egyezmény 14. cikkének (diszkrimináció tilalma) együttes sérelmére hivatkoztak, valamint kérték az Egyezmény 13. cikkének (hatékony jogorvoslathoz való jog) megsértése megállapítását is.

2008-ban hozott döntést az EJEB a Sampanis és társai kontra Görögország. ügyben. A Bíróság legfontosabb megállapításai a következők: annak ellenére, hogy az aspropyrgosi általános iskola előtt 2005 szeptemberében és

októberében történt rasszista indíttatású incidensek nem voltak felróhatóak a görög hatóságoknak, mégis valószínűsíthető, hogy ezek az események befolyásolták a roma tanulók külön iskolaépületbe való áthelyezésére vonatkozó döntést. A diszkriminációt komolyan valószínűsítették, ezért a kormány feladata volt annak bizonyítása, hogy különbségtétel az etnikai hovatartozástól független, tárgyilagos szempontokon nyugvó indoka volt.

A Bíróság szerint nem volt bizonyított, hogy a kérelmezők felvételét kifejezetten elutasították volna a görög hatóságok, a **14. cikk ugyanakkor megköveteli, hogy bizonyos esetekben az egyenlőtlenségek kiküszöbölése érdekében a hatóságok tegyenek különbséget, s figyelemmel a roma közösség sérülékenységeire a görög hatóságoknak a sajátos körülményeket felismerve elő kellett volna mozdítania a roma gyerekek beiratkozását** még akkor is, ha nem állt rendelkezésre minden szükséges adminisztrációval kapcsolatos irat.

Az aspropyrgosi oktatási hatóságok tisztában voltak a Psari roma telepen élők gyerekek beiskolázási problémáival, éppen ezért különös figyelemmel kellett volna lenniük a görög jogszabályok alapján fennálló kötelezettségeikre, amelyek egyrészt elismerik a roma közösség helyzetének sajátosságait, másrészt a görög jogszabályok lehetőséget biztosítanak a gyermek beiratkozására egy, a törvényes képviselő által aláírt nyilatkozat útján is. .

A bíróság hangsúlyozta az olyan pedagógia diagnosztikai eljárások fontosságát, amelyek alkalmasak a gyermekek értelmi képességeinek mérésére és fejlődésük nyomon követésére, hogy a speciális osztályokba ne diszkriminatív alapon sorolják be a gyerekeket, hanem egy olyan objektív mérési rendszer alapján, amely a roma gyerekek társadalmi és normál tantervű iskolába való integrációját is elősegítheti.

Hogy ki kerüljön a speciális, előkészítő osztályokba, az eljáró hatóságok nem egyértelmű, világos és általános szempontrendszer alkalmazva döntöttek. Ráadásul nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az előkészítő osztályok valóban előmozdították volna a tanulók későbbi, normál osztályokba való integrációját.

A bíróság ebben az ügyben rámutatott arra is, hogy **nem tekinthető érvényesnek a szülők speciális oktatáshoz hozzájáruló nyilatkozata, hiszen hozzájárulásuk csak látszólagos, döntésüket megelőzően nem kapták meg a szükséges tájékoztatást, s ekként nem is járulhattak hozzá gyermekük elkülönítéséhez.** A Bíróság szerint a kérelmezők nem tudták felmérni a gyermekeik áthelyezéséhez adott hozzájárulásuk körülményeit és következményeit minden tekintetben. Mindezekből következően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kormány nem bizonyította, hogy a megkülönböztető bánásmód objektív körülményeken, vagyis a tanulók etnikai hovatartozásától független tényezőkön alapult, így megállapította az Egyezmény 14. cikkének (diszkrimináció tilalom) az 1. sz Kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkével (oktatáshoz való jog) együttes sérelmét.